
Darvasi László

EGY KAKAS TÖRTÉNETE

Végre újra munkához láthattak. A kereskedő meghozta a papirusztekercseket. A tiruszi olyan korán pissegett rájuk, hogy a felhők még vérben úsztak, s az árkok mélyén és az utat szegélyező csipkebokrok tövében még ott fészkelte a sötétség. A kakas már rikoltzott. A tiruszi köpönyegét vastagon belepte a por, az alak vidám volt, azt suttogetta, hogy napnyugtakor furcsa boldogság tört rá, nem értette, miért, azt érezte, hogy szabad, és ez a szabadság már nem múlhat el tőle. Nem is tért nyugovóra, magyarázta, pedig akadt útközben jó néhány istálló és karavánszeráj, nem érzett fáradtságot, egész éjjel nógatta az állatot, amely engedelmesen baktatott vele. A számár buta és makacs állat, de nem téved el a sötétben. A tiruszi nevetett, ferdék voltak a fogai, és tényleg boldognak látszott. Már lepakolta a kicsiny, tömött zsákokat. A fiatalabb még mozdulatlanul hevert a fekhelyén, nem riadt fel a suttozásra. Ő nem alkudozott, akkurátusan kiszámolta az összeget, pontosan annyit, amennyit a tiruszi kért, aki aztán elégedetten paskolta meg az állat tomporát, induljanak. Kicsit toporgott a ház előtt, bámult a kereskedő után, de már az asszony is a tyúkudvarban hajlongott. Érezte, miként hűti le hátát a harmat, megborzongott. Úgy hallotta, az asszony a kakashoz beszél, becézgeti, a szárnyas meg felrikolt. Napi három dénárt fizettek a szállásért, ez talán túlzás volt. Márk javasolta, ne Jeruzsálemben, ne a Getsemáne-birtok házában dolgozzanak. Ott minden túl közel van, és ami túl közel van, kevésbé látszik. A ferde törzsű olajfák sora, a kis ház az utolsó étkezés emlékével, a kanyarogva emelkedő utcák, amelyeken Jézus a keresztet cipelte végig, és persze a Golgota. Márknak nyilván igaza volt. És most már felesleges volt számvetést csinálnia, tudta, csakhamar elfogy az utolsó dénárjuk is. Amikor idejöttek, Márk ragaszkodott egy asztalkához meg valami ülőalkalmatossághoz. Ebben is igaza volt. Meg is kapták, az asszony a rokonaitól kérte kölcsön az asztalt és a két festett farönköt. A hórihorgas, görnyedt férfi, aki taligán hozta ezeket, alaposan megbámulta őket, kérdezett tőlük ezt-azt, aztán úgy ment el, mint aki bizonyos abban, hogy rászedik. Biztosan jelteni fog. Besúgja őket, és ők örülhetnek, hogy ép bőrrel megússzák.

Rendes, jóra való ember, szólt az asszony, meg lehet benne bízni, csak éppen ő nem bízik senkiben.

Szólni fog róluk?, kérdezte Márk.

Nem fog rosszat mondani, mondta az asszony, és lesütötte a szemét.

Az asztalról le kellett kapargatni a faggyút, és Péter barna foltokat is látott a repedések között. Vér volt, tudta, hogy vér. A szobájuk máskülönben megfelelt. A sarokban hasas, máztalan cserépedények álltak, bennük olaj sárgállott, némi ecet és méz. Illatoztak. Egy faladába rakták a zsákjaikat. A napi lepényt az asszony sütötte, és mindig letakarva hozta be a tálát. Sokáig csak a süllő kenyér illatát érezték, aztán hallották a kaparászást.

Végül elfogyott a papiruszuk, és nem tudtak dolgozni. Napokig tétlenkedtek, aztán igyekeztek számba venni, mit jegyzett le a társa eddig, és ő ugyanazt a lázat látta meg a másik tekintetében, mint amelyet azon az éjszakán a kertben.

Sétáltak a piac ponyvái között, a kicsiny imaház környékén, kimentek a szélfúttá, szürkén remegő határba a sajtolókhöz, a kutakhoz és a ferde falú csatornákhöz, amelyekben most megzöldülve haldoklott a víz. Váratlanul lehűlt a levegő, és ők átfagytak. Mintha könnyű szövetből lettek volna, átfűjt rajtuk a szél, csattogott a köpönyegük szegélye. Ő pedig mindenről beszélt, ami csak eszébe jutott. Amit már egyszer elmondott, újra és újra ismételte.

Ezt már mondtad, szólt néha a társa, úgy fürkészte, mint aki a gondolatai mögé igyekszik látni.

Nem baj, elmondom újra.

De hiszen már tudom, uram.

Nem baj, elmondom.

És újra elmesélte, Jézus hogyan kacagott, amikor a disznó a mélybe hullt. Egyszer hajón utaztak, és Jézus valami nyoszolyán aludt, a fedélzet végében. Körülötte minden vizes volt, mert a hullámok be-becsaptak a hajóra, de Jézusra egyetlen vízcsepp sem hullt. Mesélt a fügefáról, amely valóban kiszáradt egyetlen éjszaka alatt. Ezt sem értette. Annyi mindent nem értett. Néhány ember kigyógyult a maláriából, a leprából vagy a gutaütésből, néhány pedig nem. Ennek elmúlt a rángógörccse, amannak megmaradt. Ezt sem értette. Amikor tétlenségre voltak ítélve, és várták a tiruszit, többször nevettek. Egyszer megjegyezte, nem igazán szereti, hogy hullámos a háziasszonyuk haja, Márk meg mosolygott, hiszen neki is hogy göndörödik. A farizeusok szakála is hogy göndörödik! Nevettek ezen is. A piacról húst hoztak, azon meg ő derült nagyon, hogy azok a halak, amelyeket Andrással fogtak, mennyivel méretesebbek voltak. Néha látták az asszonyt, ült a ház előtt, a kakas az ölében. Becézte, simogatta a nagy vörös fejét, mint ha egy gyermekét. Amíg vártak a papiruszra, Kafarnaumról és Názaretről is beszélt, és sokszor úgy érezte, inkább fecsegés ez már. Jézus egyszer visszatért gyerekkorának színhelyére, a szegény kis faluba, amelynek a határában akkora mustárfák nőttek, hogy a szamarasokat is eltakarták. Jézus szólhatott a názareti zsinagógában, nagy vitatkozás és gyózködés után beengedték. Aztán milyen sokat beszélt, habzott a szája. Végül kiszáradt, meg kellett itatni, András és Júdás legyezte, az emberek meg ámultak, hogy megokosodott az ács fia, majd szép sorban magára hagyták. Megijedtek vagy unták, nem tudta eldönteni. Mindegy, az unalom is gyávaság. A fáradság is gyávaság. Jézus soha nem volt gyáva, de akkor a szíve megtelt keserűséggel, gubbasztott a templom csalánvirágos tövében, gyíkok futkároztak a saruja körül. Ilyen kiábrándultnak csak a kertben látta azon a zavaros, félelmetes éjszakán. Mit akart Jézus a szülőföldjén, mit várt ezektől az emberektől, akiket ismert, és akik szintúgy ismerni vélték őt?! Az ilyesmi nem vezet jóra. Soha nem mehetsz haza másként, mint ahogy eljöttél. Aki más lesz, az otthoniak megbüntetik.

Egyszerre abbahagyta a beszédet, a papiruszt bámulta.

Ez meg itt micsoda?

Tinta lötytyent oda, bólintott a másik, fölnézett, abbahagyta az írást. A betűk kissé megdőltek, a ferdén futó sorok hullámoztak. És két sor között ott feketéllett a tenyérnyi folt, mint valami hatalmas, kitátott száj, amely elnyelni készül minden eddigi szót.

Te voltál?

Nem értelek, uram.

Te tetted?, továbbra is a foltot nézte, közelebb hajolt.

Persze, én voltam, ki más, Péter?!

Miféle szó volt az, amit eltüntettél?

Márk elgondolkodott, bekapta az irón végét, ráharapott. Mint egy gyerek, igazán. Igen, csigásan göndörödött a haja, de meglepően világos színű volt, és némi vörös árnyalat is színezte. S már ritkulni kezdett a homloka fölött. Finom, fehér keze kissé remegett, és vékony, metsző szája volt. Okos, tanult fiú, tulajdonképpen már férfi. Levita volt, s mert papnak szánták, úgy is neveltette az anyja, Mária. Aztán mégis ő keresztelte meg, és utána Márk, mint aki megkönnyebbül, sokáig lázas volt. A fiú tolmácsolt is neki, a leveleket ő írta. Gyakran eszébe jutott, hogyan iszkolt haza a kisgyerek, amikor Jézust lefogták az olajfák között. Hirtelen törtek rájuk, hallotta Jézus jajszávat, azt hitte, rossz álom sanyargatja a lelkét, aztán riadt, nem tétovázott, már rohant is feléjük. Dühében elragadott egy kardot, az első útjába kerülő katona felé sújtott. Eltalálta, mert a férfi térdre esett. De nemcsak rómaiak voltak, hanem a templomi őrségből is néhányan. Dögök. Kutyák. Fekete szívűek! Nyomban nekiestek, ütötték, doronggal mentek a fejének. Már térdre hullt, de még látta a lobbanást, s mintha óriási szárny szakadt volna ki az éjszakából, majd a lobbanás nyomában fölfehérlett a csupaszigyerekestest. A kis pucér fenék, a csontos hát, s mert ahogy menekült, hátrafordult, ráparázslott a gyerek égő tekintete, amelyben nem riadalom volt, hanem láz. Ezt már akkor megjegyezte, a kiáltások közepette, az életveszély örvényében megjegyezte, nem feledte ezt a lázat. Abban a pillanatban tudta, hogy később eltökéltség lesz belőle. Igaza lett. A katona, aki a gyerekről letépte a köntöst, úgy röhögött, ahogy az öszvér ordít. Lengette a köpönyegget, mint aki angyal ruhájára tett szert. Bólogattak, zúgtak a vénséges olajfák, a hold pazarolta az ezüstöt, Jézust ide-oda rángatták, hallotta, hogy megszakad a ruhája. Neki újra doronggal vágta a nyakába, valami recscent a testében, aztán az oldalán puffant egy hatalmas ütés, levegőért kapkodott. A gyerek addigra elfutott. Vér folyt a tekintetében, elvesztette az eszméletét.

Milyen szó az, amit lelocsoltál?, és a fiatal férfi kezére tette az övét. Az meg csak mosolygott, pirosan fénylett az ínye. Olyan vidám volt, hogy nyújtogatta, lóbálta a lábát. Írhatott végre. Milyen öröm fogta el, amikor megpillantotta az asztalon heverő papi-ruszsákákat. Táncolt is, összeütögte a tenyerét, egyik lábáról a másikra huppant, a törzsét döntögte, és köszönte Istennek, hogy így történt.

Jézus, Jézus, mondogatta.

Rossz szó volt?, kérdezte ő, mert még mindig a foltot nézte.

Hibás volt, Péter, mondta a másik, sóhajtott, ivott egy kis citromos vizet. Aztán mentalevelet rágcsált. Ő nem tágitott.

Mi a különbség a hibás és a rossz között?

A másik elmélázott, lassan őrlött az állkapcsa.

Te is újakezdesz néhány mondatot, nem? Elmondod nekem, hogyan volt. Beszámolsz minden napról, minden fontos eseményről. Nem akarsz képzelődni. Nem akarsz tévedni. Gyakorta türelemre intesz, várakoztatsz, mert meg akarod fontolni a mondanódodat, és bizony helyesen teszed. Majd sebesen újakezded. De csakhamar elhallgatsz, és csak annyit suttogsz, várj, Márk, gondoljuk ezt át. És persze átgondoljuk.

Péter lehajtotta a fejét, olyan nehéz lett a lelke.

Miért nem tanulsz meg írni?, kérdezte váratlanul a társa, szórakozott volt a tekintete. De nem várt választ, fölállt, a tűzhelyhez lépett, pápicsot dobott a parázsra, aztán száraz trágyát. A tűzifájuk elfogyott, szart meg találtak. Kis füst után melegebb lett. Hirtelen fordult. Szokás szerint ökölben volt a bal keze, ép ujjáival ráfogott a csonka hüvelykjére. Levágta az ujját, mert bár papnak nevelték, nem akart az lenni.

Azt kérdezed, mi a különbség a rossz és a hibás között? A rosszat nem kérik, nem hívják, az van. A hibát csinálják. A hiba mi magunk vagyunk. A rossz belénk költözik, mint ember a sorsba. Az ember fészek, akármire, jóra és rosszra. Neked magyarázzam, drága uram, Simon Péter?! Látod?, mutatott a fekete foltra, ez itt egy hiba volt. Már elfeledtem, melyik szó volt, de észrevettem. És kijavítottam.

Lehet, hogy te hibáztál, de én is lehettem, dűnnyögött Péter, s fölemelte a fejét, és ekkor újra rikoltott kint a kakas.

Mindegy, uram, melyikőnk hibázott.

Lehet, de a nyoma megmaradt, mondta ő.

Szeretnél még beszélni?

Nem tudom, Márk. Nem tudom. Nem is az, hogy szeretnék-e vagy nem szeretnék. Nem így van. Kell, Márk. Beszélnem kell, fiam.

Erre a másik elnézett, mintha lett volna hová. Huzat támadt, váratlanul az asszony lépett be hozzájuk, úgy nézett végig a helyiségen, mintha a szavakat keresné. Özvegy volt és gyermektelen. Amikor megtudta, hogy ők ketten olyanok, nyomban megváltozott. Olyanokat kérdezett, hogy a tanítójuk, mert így nevezte Jézust, meggyógyította volna-e a férjét. A férje sokat szenvedett, vérzett az alfele, kemény dudor nőtt a hasában, sokat szomjazott. És meghalt. Tudni akarta az asszony, hogy a vezetőjük, az a názáreti meggyógyította volna-e. S amikor Péter olyasmit mondott, hogy csak az gyógyulhat meg, aki maga is akarja a gyógyulást, az asszony szelíden ellenkezett. Hallotta ő, hogy a tanítójuk holtakat is föltámasztott. Az pedig hogyan lehetséges?! A holtak már nem akarhatnak semmit, lélegzetet sem, lelket és életet sem, mégis föltámasznak?! Péter ellenkezett. Mivel a holtakat az élet kéri vissza, neki, az életnek és az élőknek támadnak föl, amikor visszatérnek. Aki föltámad, csak legutoljára támad föl magának.

Maguk mindig ennyit beszélnek?, kérdezte az asszony a szoba közepén.

Biztosan hallgatózik. Nem akar hallgatózni, nem olyannak tűnik, de vonzza a mese. Megtorpan az ajtó előtt, lassan elbillen a feje. Észre sem veszi, hogy hallgatózik. A kakasára gondol, és hallgatózik. Itt lehetne velük. Nem, mégsem. Túl göndör a haja, túlon túl hullámos. Helyesebb, hogy nincs velük, biztosan elvonná a figyelmüket. Péternek a felesége jutott az eszébe, aki Kafarnaumban maradt. Mi lehet vele? Mi lehet a családjával? Hetek óta nem hallott felőlük.

Nem, nem beszélünk mindig ennyit, szólt aztán. Az asszony még mindig a szoba közepén állt, némán tördelte az ujjait, sóhajtozott. Aztán szó nélkül kiment. Olyan csendet hagyott maga után, hogy hallották a legyek zümmögését. Aztán azt is hallották, hogy az asszony a kakasához beszél, becézte, biztosan simogatta is.

A papiruszra pillantott, olvasd fel, szólt. És Márk lágy, mély zengésű hangon olvasni kezdett. Péter lehunyta a szemét, hallgatta a mondatokat, végül intett, elég. Újra a foltra pillantott, a papirusz szélét simogatta.

Mások is elmondják majd?, dűnnyögte, és eszébe jutott, hogy ez butaság, hiszen már annyian beszélnek a dologról. És mindenfélét mondanak. Ostobaságokat. Butaságokat.

Mások is, bölintott Márk, hát persze.

És ha nem így mondják el?

Arra gondolok, uram, hogy másképpen nem lehet elmondani.

Péter fölállt, a kicsiny ablakhoz lépett. Hajolva bámult ki az utcára, port sepregetett kint a hideg szél, kecskéket, gidákat hajtott el a ház előtt a sánta fiú. Itt járt mindennap. Ugyanúgy jött, ugyanúgy ment.

Péter arra gondolt, hogy minden, ami az övé volt, a történet, amit dédelgethetett és ápolt, amivel álmodott és amire emlékezett, végül elhagyta őt. Majd húsz éve hordozta magában az események képeit. Húsz éve gondolta újra és újra végig. És húsz éve nem tudta befejezni. Lassacskán minden tudása és hite, vágya és bizonyossága a papiruszokra karcolódik. A papiruszokat megfoghatja, el is olvashatná őket, ha tudna olvasni, és mégis milyen rémületesen távolra került minden. Amit leírsz, el is veszted. Amikor Márk olvas neki a lágy, mély zengésű hangján, hallja, hogy szóról szóra őt idézi, hogy pontos és tudatos a másik, de azt is érzi, hogy elvesztette. Mert ami van, írás nélkül van. Amit leírnak, olyan távolra kerül, hogy nem is látni. Amit leírnak, az egy másik látás, egy másik valóság, a kert nem az a kert, az ég nem az az ég, Jézus nem az a Jézus.

Nagy lélegzetet vett, és újra beszélni kezdett, lassan és megfontoltan, hosszú szüneteket hagyva, melyeket ziháló légzése, köhögése és harákolása töltött ki.

Elmesélte a kert hajlongó fáit, a kabócák nyikorgó zenéjét, az utolsó vacsora nyomasztó estéjét, amikor mindahányan szorongtak, mert tudták, hogy valami rossz, nagyon rossz jön rájuk. Elmesélte a katonák érkezését, aminek pedig Márk is tanúja volt, mert az anyja házából kilopódzva leselkedte végig azt az éjszakát. Elmesélte, mi történt Márkkal, mintha a másik nem tudhatná, nem foghatná fel az események jelentőségét és súlyát. Igen, alapvetően Márk is tőle tudja meg, hogy mi történt vele. Ő elmondja, Márk pedig leírja. Egyszerű ez. Márk bölcs volt és kemény, mint a kalapács, és tudott írni. De Péter ennél is többet tudott.

Ezt már mondtad, uram, bölintott Márk.

Nem baj, elmondom még egyszer.

Már leírtam, hiszen tudod, uram, köhécselt Márk.

Nem baj, azért elmondom.

Márk végül az oldalára dőlt, már a fekhelyén ülve hallgatta, és ő óvatosan húzta ki ujjai közül az írót. Ráterítette a pokrócot. Aztán kiment az éjszakába, a ház mögé került. Hallgatta, hogyan alszanak a tyúkok. Megvárta a pirkadatot. Úgy járkált aztán sokáig, hogy a térdénél verdesett az őrző fehér. Végül a keze ügyébe került a kakas. Egyetlen mozdulattal tépte le a fejét. Akkor vette észre, hogy a kerítés léceibe kapaszkodik az asszony, őt bámulja. Még halványan fent homálylott a hold, pazarolta a maradék ezüstöt. Véres kezét a köpenyébe törölte.

Azt hiszem, most már valóban mindent elmondtam, szólt, és a szárnyas élettelen testét az asszonnynak nyújtotta. Visszament a házba, a vackára heveredett, és egy-két lélegzetvétel után aludt is. Álmában tudott írni, és egy kakas életét írta meg.